

† Dr. Valentin Zarnik.

Nemila smrt nam je zopet moža vzela iz vrste naših soborilcev, ki je vsled svoje narodne vstrajnosti in brezobzirnega postopanja v narodnih stvareh nekak typus postal, ki bode še dolgo živel v spominu narodovem.

Dr. Valentin Zarnik — kakor se nam danes kaže, ko mu je svetost smrti žindre vsakdanjega navadnega občevanja odvzela — bil je poštenjak in značaj.

Odkritosrčen in resnicoljuben hlinil se ni niti navzgor niti navzdol. Bil je dober prijatelj in dober kolega, bil je brez zavisti in brez škodoželjnosti in pogrešali ste se pri njemu ona elegantna površna vsestranost in gladka gibčnost, ki ste tolikokrat znamenja neznačajnosti.

Kot odvetnik boril se je z nami za vpeljavo slovenskega uradovanja, in zadnja leta svojega življenja imel je zadostenje, da se ni zaman boril.

Bil je spreten govornik in parlamentarec; ni bil sicer Demosten in tudi ne Cicero, pa v njegovem govoru prodirala je ona elementarna moč, katera je odlikovala govore Mirabeau-a in Kosuth-a; zatoraj je vedno naduševal poslušalce in vspeh je bil vedno njegov.

Ta božji dar uporabljal je v prid naroda in naše anale bodo potomcem pravile, kako je Zarnik s živo besedo povzdigoval v najhujših časih pogum svojega naroda.

Sin tega naroda, vzgojen med njim, poznal je, kakor nihče drugi, njegove običaje, in čestokrat jih je kot zagovornik vporabljal pred porotniki v boji živega pravnega čuta proti pisanemu zakonu.

Po dolgi bolezni umrl je dne 30. marca t. l. v 52. letu svoje dobe.

Dragi prijatelj in soboritelj naj počiva v miru!

O novem ustnem skrajšanem postopku.

(Dalje in konec.)

III. Najvažniša določila v novem načrtu so — omenili smo to že v začetku te razprave — določila o pravnih lekih proti sodbam in razsodilom prve instance. Vsa prizadevanja, prenarediti civilni prestopok po pripoznanih načelih ustnosti, neposrednosti in proste ocene dokazil, oviralo je najbolje prašanje ob ureditvi pravnih lekov. Dosledno izveden ustni in neposredni postopek prav za prav ne dopušča vzklica proti sodbam prvega sodnika, posebno proti meritorni razsoji o djanskih okolščinah ne, ker ni mogoče podati drugemu sodniku vestno ravno tisto pravdno in stvarno snov kot prvemu sodniku, in sicer tem manje, ker upliva na stranke že sodba prvega sodnika. Sodba vzklicnega sodišča bo zmirom bolje nova sodba, nego presojevanje prve sodbe. Tako dosledno urejen je ustni postopek le na Angleškem z ozirom na tamošnjo staro pravno organizacijo. Po vsej drugej Evropi, v kolikor je sproti sodeležna pridobitkov kulture, so v obče razsodila sodnikov presojljiva. Le glede malotnih pravd se je sčasom ta princip opuščal in sicer z ozirom na velike troške organizacije, po kateri bi bil dopuščen vzklic v vseh pravdah, zajedno pa tudi pre-skrbljeno za potrebno naglo rešitev malih pravd. Na Francozkem n. pr. so nepresojljive sodbe prvega sodnika, če vrednost prepirne reči ne presega 100 frankov, v Porenskih deželah 20 tolarjev, na Hanoveranskem 10 tolarjev, v Prusiji

50 tolarjev, na Bavarskem 25 gld., na Virtemberškem 150 gld., na Badenskem 50 gld. V Avstriji bile so do vvedenja malotnega postopka l. 1873. presojljive vse sodbe, izdane od pravih sodišč.

Načrt civilnega postopka za Avstrijo, katerega je vlada vsled najvišega sklepa z dne 16. decembra 1867 kot vladno predlogo predložila državnemu zboru — prirejen je bil po načrtu občnega nemškega civilnega postopka, katerega je izdelala komisija na Hanoveranskem — določeval je v §§ 707. in 708., da je vsako od pravih sodišč v prvi instanciji izdano rzsodilo presojljivo. Zoper sodbe pripuščal je načrt samostojen vzklic, glede vmesnih rzsodil pa je uvedel zistem koncentracije, tako, da je zoper te bil dopuščen le z vzklicom proti sodbi združen pravni lek. Nepresojljiva bi imela biti le rzsodila mirovnihs sodišč, katera je imel načrt v mislih.

Temu načrtu je pritrdila zbornica poslancev državnega zbora. Gosposka zbornica pa ni mogla razpravljati o njem, ker se je 21. marca 1870 državni zbor razpusil. Načrt, kot mu je pritrdila zbornica poslancev, predložila je vlada z majhnimi nevažnimi spremembami dne 16. novembra 1870 gosposkej zbornici, toda tudi o tej vladnej predlogi ni bilo meritornih sklepov, ker se je izjavila nova, med tem časom nastopivša vlada, da hoče čakati vspeha prenareditve civilnega postopka v Nemčiji, preden predlaga občno prenarejo. Vlada je pričela delovito reformo ter predložila l. 1873 načrta zakonov o malotnem in o opominjalnem postopku.

V malotnem postopku opustil se je iz ozira na pravosodje v obče princip, naj so vse pravde brez izjeme deležne pravnih lekov, in slede prej omenjenemu zakonodajstvu drugih dežel vvedel se je, da-si ne brez pomislekov, za malotni postopek princip nepresojljivosti. To se je moralo zgoditi, ker bi, da se zadosti zahtevi, naj so vse pravde, ne glede na količino zneska, kateri jim je predmet, deležne istih pravnih lekov, bilo treba toliko številnega sodniškega objekta, da tega država ne bi zmogla z ozirom na rastoči promet ter na osobne in financijelne moči, katere so jej na razpolaganje. Da dosežemo enako pravno varstvo za vse pravde, oškodo-

vali bi druge enakovažne strani pravosodja. Male pravde se ne bi reševale več tako priprosto in hitro, vzklicna sodišča bila bi preobložena ter tudi večih pravnih ne bi mogla reševati jedrnato in temeljito. Malotni postopek pa znači vsakako skrajno mejo, do katere hoče vlada in državni zbor opuščati stare avstrijske tradicije.

V načrtih novega civilnega postopka iz l. 1876 in 1882 pridržal se je vzklic kot pravni lek proti sodbam prvega sodnika izvzemši sodbe v malotnem postopku. Po teh načrtih pa vzklic nima popolnega derogativnega učinka, on ne vniči povsem sodbe prvega sodnika, vzklicni sodnik ne postane edini sodnik pravde, da bi jo konečno rešil v vseh ozirih, ampak v vseh teh načrtih urejen je vzklic tako, da razsoja vzklicno sodišče vnovič o djanski in o pravni strani pravde, katera se mu je predložila, pa le glede točk, katere obsegajo vzklicni spisi, na podlagi povsem nove ustne razprave, pri kateri se smejo nova dokazila i. t. d. podati, toda ne sme predrugačiti tožba.

Načrt iz l. 1867 določil je nadsodišča kot vzklicna sodišča in najvišje sodišče kot edino revizijsko sodišče. Poznejša načrta sta imela sodne dvore prve stopinje kot vzklicna sodišča proti sodbam posameznih sodnikov in nadsodišča kot revizijska sodišča v mislih.

Tem načrtom sledi večinoma novi načrt ustnega skrajšanega postopka. On določuje, da je dovoljen proti sodbam posameznega sodnika vzklic do sodnega dvora prve stopinje, oziroma v trgovskih pravnih do trgovskega sodišča, v kojega okrožji se okrajno sodišče nahaja, da bode mogoče doseči vzklicno sodišče lahko in brez velikih troškov. Združenje vseh vzklicov pri nadsodiščih bi te tako obremenilo, da bi se moralo osobje zelo pomnožiti. Važen razlog je tudi ta, da se raznim jezikovnim pravicam in težnjam le tem potom zadostiti more, ker so okrožja sodnih dvorov večinoma jezikovno omejena, vsaj mogoče je jih tako omejiti, česar ne moremo trditi o okrožjih nadsodišč.

Vzklicna sodišča naj razsojajo v zboru treh sodnikov, izmed katerih eden predseduje (§ 17 nač.).

Rok za vzklic znaša 14 dni (§ 18.) pričenši z dnem proglasitve ustne sodbe, oziroma, če je treba uradoma sodbo pismeno vročiti (§ 73. m. p.) z dnem vročitve. Če se v teku prvih 8 dni zahteva prepis sodbe, se čas od dne, katerega se je prošnja vložila do dostavljenja v rok za vzklic ne všteva (§ 18.).

Ta rok je sicer le rok za silo, pa zadostuje povsem, ker v krajih, katerim je namenjen novi postopek, stanujō odvetniki, toraj strankam ne bode treba mnogo časa, da si preskrbe zastopnika.

Rok ne preteče zmirom za obe stranki istega dne, ker more tudi pričeti za eno prej nego za drugo.

V vzklicnem postopku morajo biti stranke zastopane po odvetnikih (19). Ker vzklicni postopek z vzklicnim spisom prične, mora tudi ta podpisan biti od odvetnika, opravičenega k zastopanju (§ 21. št. 6). To določilo bode zelo pomnožilo slučaje zastopanja ex officio, katero sedaj v ustnih in skrajšanih pravgah, zavoljo sodnikove dolžnosti zastopati stranke, skoraj popolnoma pogrešamo.

Možno je dvomiti, kedaj prične vzklicni rok proti sodbam, za kojih popravek se je prosilo v zmyslu § 83. m. p. Niti v zakonu o malotnem postopku, niti v načrtu ni natančnega določila o tem. Po našem mnenji prošnja za popravo sodbe ne ovira teka vzklicnega roka. Nasprotno določilo bi se zelo zlorabilo.

Zgolj iz nagajivosti bi marsikdo prosil za popravo sodbe, da si pridobi kaj časa. Uvažiti je tudi, da je itak moč doseči popravo prve sodbe z vzklicom, obsegajočim vse točke. S tem se omeji tudi poprava sodbe na slučaje, v katerih se nobena izmed ostalih točk ne spodbija.

Načrt ne določuje izrekoma, v kolikih izvodih je treba vložiti vzklicni spis. Ker pa določuje § 12., naj se pridriži od vsake pismene vloge en komad pri sodnih spisih, ker je nadalje po § 22. vloženi vzklicni spis z vsemi, pravde se tikajočimi sodnimi spisi in dokazi o dostavljenji predložiti vzklicnemu sodišču in naposled, ker se mora vzklicnemu tožencu dan vzklicne razprave naznaniti dostavlja je mu en izvod vzklicnega spisa (§ 25.), se mora vzklicni spis vložiti

najmanj v dveh izvodih, ker vzklicni tožnik se bode obvestil, v zmislu za malotni postopek veljavnih propisov (§ 14. m. p.), s povabilnim listom.

Glasom § 21. nač. naj vzklicni spis:

1. zaznamuje vzklicno sodišče, za tem stranke po imenu, stanu ali opraviilu in stanovanju, povedati je, kdo je tožnik, kdo toženec, kdo zastopnik in kaj je predmet pravdi;

2. zaznamovati se mora sodba, zoper katero je vzklic naperjen;

3. natanko je treba povedati glede česar se spodbija sodba ter predlagati, naj se prva sodba ovrže ali le spremeni in kako naj se spremeni (vzklicni predlog);

4. naznaniti je vzklic podpirajoče okolnosti, posebno tiste nove djanske reči in dokazila, katera namerava stranka vporabljati v vzklicnem postopku;

5. imenovati je priloge in dostaviti, koliko jih je, so-li priložene v izvornikih ali v prepisih;

6. podpisan mora biti vzklicni spis od strankinega zastopnika.

S tem je tudi natanko določeno vzklicnemu sodišču, v kolikor se mu je baviti s pravdo, ki je prišla pred njega.

Tekom ustne razprave pred vzklicnim sodiščem je le z dovoljenjem nasprotnikovim dopuščeno vzklicne predloge razširiti ali z drugimi nadomestiti. Če prisotni nasprotnik o spremenjenih predlogih razpravlja, ne da bi spremembi vgovarjal, smatrati je, da jo je dovolil (§ 36.). To določilo se vjema z dispozicijsko maksimo, naj ste stranki tudi v vzklicnem postopku domini litis.

Sodišče prve stopinje predlaga uradoma vzklicni spis s sodnimi spisi in dostavnicami vred vzklicnemu sodišču (§ 22.), se ve, še le po preteku vzklicnega roka za obe stranki.

Sodnik prve instancije toraj nima pravice — kot po § 48. skrajšanega postopka z dne 24. oktobra 1845 — presojevati, je-li je vzklic vložen pravočasno in pravilno. Presojevanje glede pravočasnosti in določil § 21. št. 2. in 3. pridržano je v § 23. nač. predstojniku vzklicnega sodišča.

Vloge pa, katere bi ovirale redovno rešitev, n. pr. vloge v vzklicnem postopku, ki niso podpisane od odvetnika, zavrača že prvi sodnik (§ 13.).

Ker je po § 76. m. p. dopustno izdajati delovite sodbe, zavkazuje § 22. alin. 2. nač. predlagati v takem slučaju, če se oglasi vzklic, uradne spise v prepisih, da prvi sodnik ni zadržan, rešiti ostale dele tožbe.

Ko dojde vzklic k vzklicnemu sodišči, pregleda spise najpred predstojnik sodišča ali pa sodnik, kateremu je naročeno prvosedstvo v vzklicnem zboru, ter preiskuje: *a*) je-li vzklicni spis ni formalno pomanjkljiv, je-li vzklic dopusten ter pravočasno vložen, je-li zaznamvana sodba, zoper katero meri, je-li povedano, v čem spodbija sodbo, ali predlaga, naj se ovrže ali naj se spremeni; *b*) je-li ni morda sodba in postopek ničev, ker je razviditi, da je sodil izključen ali odklonjen sodnik (§ 43 št. 1), da sodišče ni bilo prav postavljeno (§ 43. št. 2), da je sodil nepristojen sodnik (§ 43, št. 3), ker predmet sploh ne spada na pot civilne pravde (§ 43. št. 5), ker se je razpravi po krivici odvzela javnost (§ 43 št. 6.). V vseh teh slučajih sklepa vsled napotila dotičnega sodnika sodni dvor, kateri v slučajih pod *a*) imenovanih vzklic zavrne (§ 24), v slučajih pod *b*) imenovanih pa sodbo vniči ter ali tožbo zavrne (§ 43. št. 3. in 5) ali pa novo razpravo pred prvim sodnikom zavkaže (§ 43. št. 1 in 2.).

Če ni nobenega teh pomislekov, se odredi ročišče, kar je naznanjati vzklicnemu tožencu vročivši mu izvod vzklicnega spisa. Pri tej priliki se mora poučiti, da sme podati vzklicni odgovor ter povabiti, naj pride k vzklicnej razpravi z zastopnikom — odvetnikom. Vzklicnemu tožencu vročiti je napis vzklicnega spisa ali pa povabilni list (§. 25.).

Vzklicni odgovor podati je ob takem času, da ga je moč dostaviti vzklicnemu tožencu v prvih dveh tretjinah časa, ki preteče od vročitve vzklicnega spisa do dne odrejenega ročišča. Če se zakasni in vsled tega treba preložiti ročišče, je nasledek le ta, da se naloži vzklicnemu tožencu takoj povrnitev vzklicnemu tožniku provzročenih stroškov (§ 26.).

Vzklicni odgovor treba je tudi vložiti v dveh izvodih, urejen naj bode, po §§ 12. in 26. nač., kakor vzklicni spis.

Prejšnji načrti imeli so akcesorni pravni lek: pridruženje vzklicu, katerega pogrešamo tukaj. Po tej instituciji mogel je vzklicni toženec staviti glede tistih zahtev, katere so predmet vzklica, pridružujoč se nasprotnikovemu vzklicu, svoje lastne predloge, naj se sodba ovrže ali spremeni, če tudi sam vzklica oglasil ni.

Ta institucija je zelo koristna. Marsikateri prepirljiv tožnik, ki sicer oglašča vzklic zgolj iz nagajivosti, tega ne bode storil, ker se mu bode bati, da se pridruži vzklicu nasprotnik, ki bi imel menda več vzrokov za vzklic, pa ga ne oglašča, ker je miroljuben ali ker se je, oziraje se na nasprotnika, zadovoljil s sodbo prvega sodnika. Zarad tega želimo, naj se ta institut sprejme v načrt.

Pridruženje moralo bi seveda priti ob moč, če vzklicni tožnik svoj vzklic nazaj vzame ali če sodišče vzklic zavrne, ne da bi o njem razpravljalo. Kar se tiče oblike, moralo bi biti pridruženje enako vzklicu, izreklo bi se v vzklicnem odgovoru in s tem spisom pismeno vročilo, staviti bi bilo treba določene predloge in nasprotniku moralo bi se vročiti pred vzklicno razpravo.

Vzklicevalec more nazaj vzeti svoj vzklic, in sicer brez nasprotnikovega privoljenja dokler se ta ni spustil v ustno razpravo, po tem pa le s privoljenjem nasprotnikovim, vsakako pa mora povrniti troške, o čem razsoja po dotičnem predlogu vzklicno sodišče z odlokom ali sklepom (§ 27.).

Razprava se vrši javno. Če izostanete obe stranki, pa se jej odvzame javnost (§ 42.). V tem slučaju se namreč po načrtu ne vstavi postopanje, kot pred prvim sodnikom in kakor so prejšnji načrti tudi za vzklicno postopanje določevali, ampak pravdo rešuje vzklicno sodišče na podstavi predloženih mu spisov. Zoper to določilo oglasilo se je že več vgovorov.

Ustna vzklicna razprava vrši se po propisih za razpravo v prvej instanciji (§. 28) s sledečimi modifikacijami. Razprava se začne z oklicem stvari (§ 35.), na kar poroča ud vzklicnega sodišča kot nazvestnik. Nazvestnik naj podaja djanske reči slučaju in dozdanji tek pravde, kolikor je

to potrebno za razumevanje vzklicnih predlogov in presojo spodbijane sodbe, ne da bi izrekel svojega mnenja o rešitvi. Ni prepovedano, marveč zelo zaželeno je, da podaja to poročilo iz glave, kajti le za predloge strank in, če izostanejo stranke, za vzklicne spise (§§ 35. in 42.) je ukazano, naj se berejo.

Za tem se zaslišijo govori strank. Če se govor katere stranke ne vjema s spisi, mora predsednik — kateri izvršuje pravico, ki pristojna glede vodstva pravde sodniku v prvi instanci — na to opozoriti. Te govore nadzorovati bode menda najvažnija in najtežavna naloga predsednikova, zaradi česar mu bode, kakor nazvestniku, treba popred spise preučiti. Prašanja pa smejo staviti tudi ostali člani vzklicnega sodišča (§ 35.).

Pred vzklicnim sodiščem se pravda le v obsegu vzklicnih predlogov popolnoma na novo razpravlja (§ 28.) in vzklicni predlogi se brez privoljenja nasprotnikovega ne smejo niti razširiti niti nadomestiti z drugimi.

Če nasprotnik o spremenjenih predlogih razpravlja, ne da bi spremembi vgovarjal, se vzema, da v to privoli (§ 36). V vzklicnem postopku se smejo stranke opirati na nove djanske trditve in dokazila, katerih pred prvimi sodnikom niso vporabljale, da so jih le navedle v vzklicnem spisu, oziroma v vzklicnem odgovoru. Če se tudi to ni zgodilo, moči je vporabljati novine le s privoljenjem nasprotnikovim ali pa če sodnik razsodi, da jih producent prej ni mogel navesti (§ 29.). Če nasprotnik na tako novino, da si mu je bila pravočasno naznanjena, ni odgovoril, jo sme vzklicno sodišče smatrati dokazane, če ni v protislovju s sodnimi spisi in djansko podstavo izpodbijane sodbe (§§ 41 in 42.). Ravno tako je do konca razprave mogoče, podati izjave o djanskih trditvah ali dokazilih, katerih stranka pred prvimi sodnikom ni podala, vsled česar je prvi sodnik smatral, da je kaj priznalo, česar stranka priznati noče, ali je dokaz popolnim smatral, da si je stvar dvomljiva; toda vzklicno sodišče razsoja po svobodnem svojem prepričanju, kakšen vpliv da ima okolnost, da je stranka v prvi instanci zamudila to izjavo ali pa jo izrečno odklonila (§ 30), kajti priznanje, izjavljeno v prvi instanci, veljavno je praviloma

tudi za vzklicni postopek (§ 38.). Glede glavne zahteve se tožba tudi s privoljenjem nasprotnikovim ne sme predrugačiti (§ 33), razun če se zahteva le zmanjša. Novi pravdo ovirajoči vgovori in novi vgovor kompenzacije dopusten je le, če stranka dokaže, da jej brez njene krivde ni bilo mogoče navesti jih v prvi instanci (§§ 34. in 37.). Stranka, katera pravdo ovirajoč vgovor navaja, se zaradi tega ne sme braniti razprave o glavnej stvari, sodnik pa more odrediti o takem vgovoru posebno pravdo (§ 37.).

Vzklicno sodišče more dopuščati nove dokaze in stranke zasliševati za priče, če jih je tudi že prvi sodnik zasliševal ali pa so se branile pred njim zaslišanja iz razlogov, o katerih spozna vzklicni sodnik, da so vtemeljeni (§ 32.).

Vsled vzklicne razprave možne so te rešitve:

1. vzklic se zavrne s sklepom (§ 24.), ker ima pomanjkljivosti, zaradi katerih bi se bil mogel zavrniti tudi brez razprave in se pomanjkljivosti v teku postopka niso odpravile, kar je s sporazumljenjem nasprotnikovim mogoče na pr. glede zaznambe sodbe in točk, zoper katere meri vzklic ter glede vzklicnega predloga (§ 21. št. 2. in 3.);

2. sodba se vniči s sodbo zaradi ničnostnih razlogov (§ 43.) ter se

a) tožba zavrne, če bi bil moral to storiti že prvi sodnik pa tega storil ni, na pr. če prvo sodišče ni bilo pristojno (§ 43. št. 3.), če predmet sploh ne spada na pravdno pot (§ 43. št. 5), če se ena stranka ne more sama pravdati in se ta pomanjkljivost v vzklicnem postopku ni odpravila, kar more storiti zakoniti njen zastopnik z izrečno ali molče danim odobrenjem (§ 43.); ali

b) reč vrne sodišču prve instance v novo razpravo, če je sodil izključen ali odklonjen sodnik (§ 43. št. 1.), če sodišče ni bilo prav posestavljeno (§ 43. št. 2.), če se je po neopravičenem razpravi odzela javnost (§ 43. št. 6.), če je postopanje in sodba tako pomanjkljiva, da je ni moč sigurno presojevati (§ 43. št. 7. in 8.), in se ta pomanjkljivost v vzklicnem postopku ne odpravi; da-si je pomenljiva za

pravne nazore o pravdi, katere ima vzklicno sodišče. V vseh teh slučajih ni veljavne sodbe prve instance, ker pa se ji morejo stranke odpovedati, bi bilo umestno dodati določilo, da smejo zahtevati, naj vzklicno sodišče tudi v takih slučajih pravdo meritorno reši ter je ne vrača prvemu sodniku.

3. vzklicno sodišče razsodi v pravdi sami po dokončanej razpravi ter, če je treba, vnovič dognanih dokazih (§§ 31., 32. in 47.).

V prejšnjih načrtih predlagalo se je za ta slučaj posebno vmesno razsodilo, s katerim se je vničila sodba prve instance in odredila nova razprava pred vzklicnim sodiščem. Nam se zdi to nepotrebno.

Ker načrt ne dela razločka med kontumacijskimi in drugimi sodbami, velja določilo, naj vzklicno sodišče samo daljne razprave potrebna vprašanja napravi godna za razpravo, tudi za kontumacijske sodbe in za sodbe, s katerimi je prvi sodnik zavrnil tožbo iz formalnih razlogov ter v stvari sami ni sodil, n. pr. zaradi vgovorov ovirajočih pravdo. V vseh teh slučajih razsoja vzklicno sodišče o pravdi v celem obsegu.

Če se reč vrne prvemu sodniku v novo razpravo, smejo stranke po pravomočnosti vničujočega razsodila prositi, naj se odredi ročišče za ustno razpravo (§ 46.).

Nam se zdi, da bi bilo umestno, če se z intimacijo vničujočega razsodila ob enem odredi nova razprava, ker smatramo sploh za nazadnjaško, če se pripuščajo zoper taka vničujoča razsodila, ki le popravljajo nepravilni postopek prve instance, samostojni pravni leki. Po vzgledu prejšnjih načrtov naj bi se barem vzklicnemu sodišču priznala pravica določevati, ali se ima odrediti nova razprava takoj ali po pravomočnosti vničujočega razsodila.

Prvo sodišče se mora pri novi razpravi in razsoji držati pravnega mnenja, katerega se je vzklicno sodišče držalo pri vničujoči svoji sodbi (§ 46.).

Izpise sodbe za stranke in za sodišče prve instance napraviti je pri vzklicnem sodišči, vroča jih sodišče prve instance. Po veljavnih zakonih in ukazih smatramo nedvom-

nim, da se sodbe pisмено izdavajo v tistem, pri sodišči navadnem jeziku, v katerem se je razpravljalo. Da ne bode treba sodniku razsojati tudi o tem, priporočali bi, naj se sprejme v načrt določilo, da se izdavajo sodbe — če se je razprava vršila v dveh jezikih — v jeziku, katerega je rabil tožnik v tožbi in drugih svojih spisih in govorih.

Proti vsem sodbam vzklicnega sodišča, toraj tudi takim, katere potrde sodbe prvega sodnika, dopustna je revizija (§ 49.), toda po določilu § 56 je revizija nevarna, kajti če se revizija proti soglasnima sodbama spodnjih instancij popolnoma zavrne, se mora revizijski tožnik ali njegov zastopnik obsoditi v globo, ki znaša najmanj 10⁰/₆ vrednosti glavne stvari

Vlada vtemeljuje to določilo s tem, da je zaradi novosti postopka in ker so sodni dvori prve instancije vzklicna sodišča, treba revizije, da bode moč, postopanje natanko nadzorovati; obligatorna globa pa naj obvaruje najviše sodišče preobloženja z delom.

Po svojih skušnjah ne moremo temu pritrditi, da se nahaja pri sodnih dvorih prve instance tako malo pravniškega znanja, da bi bilo treba, ker razsojajo v drugi instanci, tudi proti soglasnim sodbam dopuščati revizijo. Statistični podatki tega argumenta ne potrjujejo. Najviše sodišče spreminja 20—30⁰/₁₀₀ sodb nadsodišč in odstotki sodb sodnih dvorov prve instance, katere spreminjajo nadsodišča, niso mnogo večji. Pri tem je treba pomniti, da nadsodišča mnogo raje popravljajo nego najviše sodišče, da mnogokrat spremenijo sodbe s tem, da troške za nekoliko goldinarjev znižajo ali povikšajo, kar se nadsodiščem pri najvišem sodišči redkokedaj pripeti.

Kjer obstoječi gremij sodnega dvora prve stopinje ni dovolj zaupljiv, moči je pomagati organizatornim potom, in ker justična uprava v osebnih zadevah svobodno razpolaga, more z imenovanjem preskrbeti garancije, da bodo sodni dvori ravno tako dobro sodili kot nadsodišča. Kakovost sodnih dvorov prve stopinje toraj ne opravičuje razširjanja izredne revizije. Novost postopka in, če hočete, avstrijsko

tradicijo, da morajo imeti stranke mnogo instanc, damo veljati kot razlog.

Če se pa želi, naj revizijska instances pogostoma presojuje postopanje podložnih sodišč, se ne sme zažugati obligatorna globa 10% vrednosti glavne stvari revizijskemu tožniku, kajti to bi bila republika z vojvodo na čelu. Če se hoče zadostiti idejalnemu načelu, da je mogoče vsako pravdo spraviti pred najvišje sodišče, treba je uvesti le globe za revizije iz nagajivosti in revizijska instances naj razsojuje, je li umestno prisoditi globo za nagajivost, komu in v katerem znesku.

Revizijska instances je po načrtu najvišje sodišče (§ 49.).

Proti temu določilo se je koj v prvi seji odseka državnega zbora mnogo vgovarjalo. Vladni zastopnik se je izjavil, ga je vlada pripravna, določiti nadsodišča namesto najvišjega sodišča za revizijske instances, če pritrđi državni zbor vstanovitvi urada, kateremu bode naloga nadzorovati pravosodje po vsej državi.

Varnost pravnega prometa zahteva, da je pravosodje enotno in bolj konsekventno nego do sedaj. To je le s tem doseči moč, da se revizije odkažejo najvišjemu sodišču. V očigled tej elementarnej zahtevi pravosodja utihnejo naj vsi politični in narodni razlogi, zaradi katerih se namerava določiti nadsodišča za revizijske instances. Do sedaj še pri najvišem sodišču samem ni mogoče zabraniti, da tisti dan različni senati o enem in istem pravnem prašanji popolnoma nasprotno razsojajo, kaj bi še le bilo, če bi 9 nadsodišč, ki so tudi krajevno drugo od drugega ločena ter niso med seboj v nobeni dotiki, v najmanj 25 senatih konečno sodilo. Pravo juristov, važen faktor pri razsojanji poleg zakona, bi se najmanje za 9 nadsodiških okrogov samostojno razvijalo, in v kratkem imeli bi 9 okrogov s posebnim pravom.

Organa, ki bi bil v stanu zabraniti to razcepljenje pravosodja si niti misliti ne moremo. Bode li to kaka generalna prokuratura, ali pa sodišče, neka četrtá instances, katera bi sodila le o tem, je-li se je v določenem slučaju žalil zakon? Kako bode ta organ zvedel o slučajih, v katerih se je baje žalil zakon? Stranka zgubi pravdo v zadnji instanci, kar

nastopi organ, in pravi, vpiraje se na svojo državno avtoritêto, da je stranka imela prav, da je zgubila pravdo le, ker se je žalil zakon. Mar ni nobenega pomena vtis, katerega bi to napravljalo? Tak organ bi bil koristen, pa le kraj najvišega sodišča kot zadnje instance, če bi se vdeleževal njegovih sej in posvetovanj. Tako ustrojenemu organu bodi skrb čuti nad enoto v pravosodji, skrbeti za njo.

Najtehtnejši razlog, kateri se povdarja proti določitvi najvišega sodišča za revizijsko instanco je, da je z delom preobloženo. Priznamo, da ima že sedaj več dela, nego bi bilo treba, toda s tem, da postane revizijska instanca se mu delo ne bode preveč pomnožilo, če bode izredne, zgolj nagajive revizije oviralo s primernimi globami. Tudi bode delo mnogo lažje, ker ne bode treba s trudom iskati po slabo pisanih neizmerno dolgih zapisnikih stvarno jedro slučajev. Če se najvišemu sodišču prideli nekoliko nadsodniških svetnikov — pri vsakem nadsodišču bode jih komaj polovico sedanjega števila treba — bode dobilo več pomoči nego nje potrebuje z ozirom na pomnoženje dela.

Za revizijo veljajo v obče določila kot za vzklic (§ 50.) toda revizijski spis vročuje sodišče prve instance na revizijski odgovor, in ko se je ta vložil, oziroma obrok pretekel, predloži spise vzklicnemu sodišču, katero jih dopolni s svojimi spisi ter predloži revizijski instanci (§ 51.). Nove zahteve, novi vgovori kompenzacije niso dopustni, nove okolnosti in dokazila le v podporo ali v spodbijanje trditve, da je sodba vzklicnega sodišča zaradi že razloženih pomanjkljivosti (§ 43.) nična, ali da je vzklicno sodišče o takem ničnostnem razlogu krivo sodilo (§ 54.). Pri revizijskem sodišču ni nove razprave (§§ 52. in 53.).

Revizijsko sodišče presojuje sodbo vzklicnega sodišča v obsegu predlogov stavljenih v revizijskem postopku (§ 52.). V tem je zadržano jedro določil o reviziji. Po prejšnjih načrtih bilo je moč zahtevati nadrevizijo, katerej je primerna sedanja revizija, da-si bi se imela po teh načrtih vršiti pred nadrevizijskim sodiščem nova razprava le za slučaj, da je imela sodba vzklicnega sodišča

gotove pomanjkljivosti, da se ni vjemala s spisi, da se ni zakonito sodilo, da je druga instanca krivo razsodila o izpodbojnem razlogu.

Novo določilo, naj presojuje revizijski sodnik predloženo mu pravdo brez nove razprave v obsegu revizijskih predlogov v djanskem in stvarnem oziru po svobodnem svojem prepričanju, povdarjajoč vse okoliščine in dokazila, se temelji na drugo stališče. Ustnemu postopku pridodan je povsem pismeni postopek, v katerem ima revizijsko sodišče zelo obširne pravice. To ni konsekvantno in bode opasno, ker najvišji sodnik nikdar ne zve vsega, kar je napotilo prvega in drugega sodnika k njih sodbi; kar je posvedočeno v zapisniku obsega le najmanjši del tega, kar se je povedalo pred sodnikom.

Posledica bode mnogo zelo krivičnih sodb, ali pa se bode pripravil revizijski sodnik v opasni položaj, da proti svojemu prepričanju ne bode spreminjal sodb vzklicnih sodišč, katere bi spremenil, ko bi bil prepričan, da ima v spisih ves djanski material. Umestneje se nam toraj zdi, omejiti pravico revizijske instance do presojevanja kot se je zgodilo v prejšnjih načrtih.

Revizijsko sodišče razsoja v stvari sami ter potrdi sodbo vzklicnega sodišča, ali jo spremeni ali pa celo vniči ter odredi novo razpravo pred vzklicnim sodiščem, če vniči sodbo zaradi ničnostnih razlogov, ki so nastali pred vzklicnim sodiščem, ali pa zavkaže novo razpravo pred prvim sodiščem, če jih je ono zakrivilo (§ 55).

Tudi tukaj nahajamo neprimerno določilo, katero bode pravde le podaljšalo in podražilo, da se, če revizijsko sodišče sodbo vniči, ne sme uradoma nadaljevati razprava, ampak še le, ko so stranke za to prosile. Če strankam ni mar nove razprave in nove sodbe, bodo se že oglasile in razprava, katera se je uradoma razpisala, se ne bode vršila.

IV. Odloki in sklepi spodbijajo se z rekurzom, katerega je treba oglasiti v osmih dneh pri sodniku, zoper odločbo katerega meri. Pred prvim sodnikom moč je vzglasiti rekurz ustno; če se pismeno vlaga, mora biti podpisan od odvetnika, pri vzklicnih sodiščih se sme le pismeno vla-

gati (§ 58). Dopusten je po § 57. rekurz le zoper sklepe, s katerimi se je izreklo, da ne bodi ustnega postopka ali da se že začeti ustni postopek zopet vstavi, zoper sklepe, s katerimi se je odbila prošnja za opravičenje neprihoda ali za postavljenje na poprejšnji stan, zoper odloke in sklepe, s katerimi se nalaga povračilo troškov, zoper zavračanje vzklica brez ustne razprave, zoper vničenje sodbe z odlokom (§ 44).

V ostalem velja načelo § 85. m. p., da namreč drugih odlokov in sklepov ni moč z rekurzom spodbijati, da pa sme sodnik sam take sklepe po predstavi dotičnikov ali uradoma predrugačiti.

Če izredni revizijski rekurz nima vspeha prisodi naj se primerna globa (§ 59).

V. O povrnitvi pravnih troškov nahajamo v §§ 60—63. nekatera nova, od določil zakona z dne 16. maja 1874, št. 69 d. z., kateri ostane v ostalem tudi tukaj veljaven, razlikujoča se določila. V sodbi je moč le principijelno izraziti se o dolžnosti povrnitve ter pridržati določitev visokosti troškov posebnemu odloku (§ 60), povračilo troškov, ki so nastali vsled zamude ali slučajev, nastopivših le pri eni stranki, more sodnik po dotičnem predlogu naročiti tej stranki in ona ne more zahtevati povrnitve v slučajih, da dobi pravdo (§ 61); troške vzklicnega in revizijskega postopanja mora stranka, katera je zmagala, popolnoma ali vsaj deloma trpeti, če se je v tem postopku slicevala na novine, katere bi bila mogla že prej porabljeti.

O aktorni kavciji treba je posebej razpravljati in s sklepom spoznati. Zahtevati je moči aktorno kavcijo le v vzklicnem postopku in zahtevati jo more le toženec če je tožnik oglasil vzklic; zahtevati se mora v vzklicnem odgovoru. Če se kavcija ne plača, oziroma prisega uboštva ne priseže, smatrati je vzklic nmaknjenim. Če pa se zahtevana kavcija takoj plača, moč je razpravljati koj o glavnej stvari. (§ 63.)

VI. Obroki v postopku so nepodaljšljivi (§ 64.). Zamudo za oglasitev pravnega leka moči je popraviti s postavljenjem na poprejšnji stan, če stranka za to prosi ter dokaže, da

jej brez lastne krivde ni bilo mogoče, v zakonitem obroku potrebno ukreniti. O tem razsoja sodnik, pri katerem je bilo pravni lek oglasiti, po posebnej ustnej razpravi z odlokom, zoper katerega je dopusten rekurz (§ 57. št. 2.), če se ni ugodilo prošnji. Troške tega postopka nosi na vsak način tisti, ki je prosil za postavljenje na poprejšnji stan. Prepozno vloženo prošnjo zavrniti je uradoma.

VII. Redni pravni leki ovirajo zvršilo (§ 65), izredni ga ne ovirajo, toda po dotičnem predlogu dovoljuje se, če so se oglasili, le zvršilo v varnost (§ 67.).

Zvršilo v varnost more se tudi dovoliti, če se tožba vpira na listino, katerej gre polna vera (§ 68.) in se sodba pri prvem dnevu ni razglasila, ali če je toženec oglasil vzklic ali revizijo zoper sodbo, po katerej je bil nepogojno obsojen v plačilo (§ 69.). Izpisa sodbe, ki se je proglasila v prisotnosti obeh strank, ni treba prilagati (§ 66.).

V kolikor nima načrt za zvršilo posebnih določil ostanejo veljavna določila skrajšanega postopka z dne 24. oktobra 1845. Obrok za rekurz znaša v zvršilnem postopku 14 dni. *)

X.

Vsebina zapuščinskega prisojila. **)

V slučaju, objavljenem v št. 2. „Slov. Pravnika“, potrdilo je nadsodišče odlok deželnega sodišča ljubljanskega, ki je zavrnil zahtevo strank, naj se sprejmó potrebni dati v prisojilno pismo, da bo na podlagi tega pisma moč izpeljati zemljeknjižne preuredbe, prepis lastninskih pravic glede zapuščinskih zemljišč na ime dedičev.

*) Opomba uredništva. Ker se je, odkar smo začeli objavljati to razpravo, v strokovnih in v političnih listih o istem predmetu objavilo mnogo člankov, izjavljamo, da smo sprejeli razpravo že mnogo poprej.

**) Naravno je, da imajo v našem listu mesto pravniške diskusije vsake vrste, toraj tudi akademično polemizovanje proti že objavljenim razpravam in razzodilom. Edino tem potom okoristila se bode naša praksa.

Uredništvo.

Kakor poroča „Pravnika“ št. 2, sklicevalo se je nad-sodišče, strinjajoče se s prvo instanco, na to, da obrazec prisojilnega pisma, ki je izišel k § 174. zapušč. pat., nima nič o takej vsebini.

Obrazec se smatra toraj za zakon, in s tisto logiko morali bi veljati tudi napisi v zakonu ali marginalne ru-brike zakonom. Da niso, o tem je teorija in praksa davno izreкла se, pomagajo le k boljšemu razumevanju zakona.

Vsaj bi obrazec stal naravnost v protislovji z določ-bami zakonskega teksta samega, ki v § 174. št. 3. zapušč. pat. citujoč vrh tega § 158. ibid., toraj tudi besede: „substi-tucije . . . . . morajo se vpisati v javne knjige“, veli, da se morajo sprejemati v prisojilno pismo tudi omejitve last-ninskih pravic dedičevih, obremenjenje z vžitnimi in drugimi enakimi pravicami.

Ni čudo, da obrazec s tem zgubi svojo kogitativno ve-ljavo; obrazci bili so in bodo le ogrudi, ki v konkretnem slučaji dobe še le meso in kri, obrazci podajajo se le, da bi se dosegla enakost v praksi.

Zakon o postopku pri zapuščinskih razpravah res ne ukazuje, naj prisojilno pismo obsega podatke za zem-ljelnjižne spremembe; tega trebalo ni, ker leta 1854. še ni veljal novi zemljelnjižni red. Le-tá pa je zemljelnjižni postopek vstvaril kot celo formalen postopek, kjer sodnik nima izreči nikake sodbe, nima nič spoznavati, kjer le su-hoparno razloči, je-li v listinah, ki mu jih podaje prosilec, vtemeljeno to, kar se zahteva v prošnji, je-li prošnje zahteva izpeljiva v zemljiških knjigah. To izreka § 94. št. 3. o. z. z., in sicer za vse slučaje zemljelnjižnih ukrenitev na podlagi bodi si zasebnih listin, bodi si javnih, v § 33. črka d) o. z. z. naštetih. Rad bi videl zemljelnjižnega sodnika, ki bi do-volil prepis lastninske pravice in izbris propalih terjatev na podlagi prisojilnih pisem, izdanih v zmislu odlokov o raz-delitvi skupila, če ne bi navajala niti zemljišča, prodanega eksekutivnim potom, niti terjatev, katerih ni doseglo skupilo,

Ukazi § 85. o. z. z., da mora zahteva natanko navesti. kaj naj se vpiše v zemljiško knjigo, in ravno navedenega § 94., ne pripuste dvojbe o tem, da mora zemljelnjižni

sodnik v vseh slučajih viditi v prilogah zemljknižne prošnje to, kar vidi v petitu prošnje.

Naj tedaj zapuščinsko prisojilno pismo ne kaže tistega lica, kot ga ima petit? Da, prošnje za zemljknižne izvedbe na temelji zapuščinskih prisojil, morajo se vlagati po § 177. zap. pat. pri zapuščinski instanci sami, pa ta določba nikakor ne izreka, da zarad tega ni treba sprejemati zemljknižnih podatkov v prisojilno pismo, in če bi kedo polagal ta namen v omenjeno določbo, mora si reči, da je s poznejšim zemljknižnim zakonom razveljavljena.

Prošnjam zaznamovala so se vstopna vrata v sodišče pri zapuščinski instanci uvažajoč, kar je obče znano, kakim spremembam zapadejo zapuščinske razprave: oporoko more izpodbijati vdeleženeec v treh letih, novi dediči se morda najdejo i. t. d., vsled česar mora in more pravokrepnost prisojilnega pisma presoditi le zapuščinski sodnik sam.

Taisti nagibi porodili so tudi določbo, da se eksekucijske prošnje morajo vlagati pri razsodbenem sodniku, kajti sodbi sledi lahko sedaj na dnevnem redu stoječe ponovljenje razprave, postavljenje na poprejšnji stan i. t. d., in menim, da ga ni jurista, ki bi resno trdil, da v razsodbe in konečne odloke ni treba stavljati svote, ki jo mora plačati toženec, ali pa zemljknižnih podatkov pri lastninskih, zastavno-pravnih, vknjiženih terjatev tikajočih se in enakih tožbah, češ, eksekucijski uradnik bo itak iskal dotični pravdni akt, pa naj v zvršilnem odloku vpiše, za kaj je šla pravda in kaj naj je vzrok zvršilu.

Dedič mora, tako stoji v § 177. zap. pat., pri zapuščinski instanci poprositi vpis prisojila v javne knjige. Kakor se sedaj prisojilo ne vpisuje več v javne knjige, marveč to, kar pove sodniški odlok, tako niti dediču ni treba prositi več za dotični odlok. Po zakonu z dne 23. maja 1883, št. 82. d. z. se mora in more zgoditi sprememba zemljknižnega lica po podatkih zapuščinske razprave ex offo.

Ukaz pravosodnega ministerstva z dne 25. aprila 1884, št. 4407. sklicujoč se na opazke pri predlogi omenjenega zakona in na naredbo z dne 6. junija 1883., št. 8330, povrh še naravnost izjavi, da so se spremenila deloma določila

§§ 177. in 178. zap. pat. in kakor nalašč navaja §§ 94. in 76. o. z. z.

Čini se nam tudi, da je navedena odločba nadsodišča v protislovji naredbam predsedništva istega nadsodišča, katero je v ukazih z dne 5. julija 1883., št. 5670, in z dne 23. januarja 1885., ad n. 5670 tolmačilo sodiščem svojega okrožja zakon z dne 23. maja 1883., št. 82. d. z., ne da bi pri tem zamolčalo naloge zapuščinskega sodnika, naj sprejema potrebne izjave tako v zapuščinski zapisnik, kakor potrebne podatke v listine, izdane na podlagi zapuščinskih razprav, da bode moč izvesti zemljknižne spremembe.

Kje pa je bolje vtemeljiti zemljknižne podatke, ali v zapuščinskem zapisniku, ali v prisojilnem pismu? Nekaj izjav zapuščinskih vdeležencev bode se našlo, ki bi vsakako preveč raztegnile prisojilno pismo, in se bode priložil zemljknižnemu uradnemu odloku prepis dotičnih merodajnih odstavkov za zemljknižno listinsko zbirko, navadno pa zadočuje prisojilno pismo potrebam uradnih odlokov v zemljknižnih zadevah, in le njega prepis hranil se bo v zemljknižnih spisih.

Slednjič odgovorim tudi še na vprašanje, kaj je bolje: naj zapuščinski sodnik preišče in pretiplje srce in obisti često trebušnatim zapuščinskim spisom, ali pa naj prepušča zemljknižnemu sodniku, zariti se ob svojem času, morda čez 30 let (saj na pr. pri prepisu vknjiženih terjatev, pripadlih v zapuščinski razpravi polnoletnikom, ni treba storiti ničesar ex off) v taiste zaprašene spise in po celo spremenjenih razmerah in nazorih poiskati podatkov, katerih treba, da napravi v redu zemljknižni odlok.

Mislim toraj, da je umestno, če ostanemo pri dosedanji praksi, ter stavimo v prisojilno pismo vse zemljknižne podatke, kar jih je dobiti v zapuščinskih spisih.

Pravniški razgovori.

V.

V tretji številki „Pravnikovi“ oglasil se je velezaslužni slovenitelj nemških zakonov, g. Cigale, v zadevi, katere nujnost in potrebnost sem tudi jaz, če tudi le mimogrede, omenjal v svojem drugem razgovoru. Spodobi se, da se na prijazen poziv oglasimo slovenski pravniki, ker je stvar, ki jo je sprožil g. Cigale, sa nas silne važnosti.

Nove izdaje „občnega državljanskega zakonika“ v slovenskem prevodu nam je zelo potreba, ker je prva pošla in ker posebno mlajšim pravnikom zdaj že ni mogoče, preskrbeti si ta prepotrebni zakonik.

Meni se zdi ta zakonik sedaj, ko se zahteva slovensko uradovanje, posebno zaradi dosledne slovenske pravniške pisave, silno važen in potreben; kajti obširni ta zakonik obsega toliko pravniških pojmov in izrazov, da se ž njimi lahko shaja skoraj v vsem civilnem pravosodji. Občni državljanski zakonik v dovršeni slovenski prestavi bode nam temelj naše pisave, v kateri bomo potem lahko edini in dosledni.

Ravno zaradi tega pa, ker naj bode ta zakonik temelj slovenski pravni terminologiji in pisavi, treba je s pomnoženo natančnostjo in znanostjo urediti drugo izdajo. To je očitno, da prestava prve izdaje v jezikovnem oziru ni dovršena, da je slovenščina od tistega časa po obliki in pojmih zelo napredovala in da je toraj treba v jezikovni obliki skozi in skozi predelati prvo izdajo.

Temu delu ni in ne more biti kos posameznik, zato bode neizogibno potrebno sodelovanje več mož — kajti več glav več vidi. Slovenski pravniki in jezikoslovci naj rešijo to častno nalogo po skupnem posvetovanju in presojevanju vsakega posameznega zakonitega pojma.

Mislil bode kdo: stvar ni tako lahka, nastale bodo razun drugih težav formalne zapreke, kajti avtentična izdaja „občn. drž. zakonika“ je res nemški izvornik, vendar pa je izdaja v slovenščini tudi uradna prestava izvornika, in vsaka, če tudi le neznatna jezikovna sprememba te izdaje zgoditi se mora uradnim potom.

To je resnično, a po mojem mnenju zaukaže pravosodno ministerstvo v svojem delokrogu lahko tako revizijo ter proglasi potem dotično novo izdajo za uradno. Mogoče je edino le tem potom izvršiti to važno, za slovensko uradovanje silno potrebno delo.

Cigaletov, na sedanjo dovršeno slovenščino oprti novi prevod naj bode podlaga onemu skupnemu posvetovanju in presojanju v to poklicanih veščakov.

Glede poskusov, katere nam podaja g. Cigale v „Pravniku“, opomnim, da kažejo v obče prav dobro prestavo nemškega izvirnika in lahko se bode toraj na tej podlagi presojal in sklepalo.

O nekaterih izrazih izreči hočem svoje mnenje pozneje, najprej pa navedem za poskus, kako bi jaz slovenil sledeča dva paragrafa:

§ 202.

„Kdor svojo nepripravnost za varuha prikriva, kakor tudi sodišče, katero vedoma imenuje varuha po zakonu nepripravnega, odgovarja za vso maloletniku iz tega izvirajočo škodo in odhajajočo korist.“

§ 302.

„Več posebnih reči skup, katere se smatrajo za eno reč in znamenjujejo s skupnim imenom, stvarja skupnost reči in se šteje za celotino.“

Za nemški „verhehlen“ v § 202. rabi g. Cigale „zamolči“, jaz nasvetujem „prikriva“, kajti zamolčati ne izraža dovolj tega, kar označuje zakonodajalec z besedo „verhehlen“.

„Entstandenen Schaden und entgangenen Nutzen“ sloveni g. Cigale: „za vso škodo, ki jo ima maloletnik iz tega, in za korist, katera mu je odšla“, jaz predlagam: „iz tega izvirajočo škodo in odhajajočo korist“ ker mislim, da se stem deležnikom boljše izraža pomen izvirnikov, tudi se mi ne zdi dobro, da g. Cigale rabi enkrat sedanji čas „ima“, drugič pa pretekli čas „odšla“.

V § 302. sloveni g. Cigale nemški „pflegen“ posebej, akoravno se v slovenščini z nedovršeno obliko „smatrajo“

in „zaznamenujejo“ pomen izvirnikov najbolj pogoditi; „macht aus“ sloveni g. Cigale z besedo „sestavlja“, jaz „stvarja“.

O izrazu „občni državljanski zakonik“ sem istega mnenja, katerega je izrazilo „Pravnikovo“ uredništvo v svoji opombi; „bürgerliches Gesetzbuch“ se ne izvaja iz „Burg“, „Burgrecht“, temveč pomeni „die für alle Staatsbürger verbindlichen Gesetze“, tedaj zakone, veljajoče za vse državljane, kar sledi jasno iz § 4.

„Zakon“ za „Gesetz“ je nepogojno rabiti; isto tako pa bi jaz tudi za „Ehe“ obdržal v Slovencih vkoreninjeni stari izraz „zakon“ in ne moti me reči: „zákoni določajo, kako se sklepajo zakóni“; kajti iz povdarka (med ljudstvom se govori: „zakóni se sklepajo, iz tega zakóna ni otrok, zakónski zadržek) in skupnega pomena se loči lahko pomen teh izrazov. Sicer pa imajo tudi Nemci za razne pojme eno in isto besedo, n. pr.: „Auflage“ (natis) in „Auflage“ (naklada); „Schuld“ (krivda) in „Schuld“ (dolg), „Wechsel“ i. t. d.

„Podstat“ za „Substanz“ ni rabiti; tudi „bistvo“, „bitnost“ ne izraža pravega pomena: ako se že hoče in mora sloveniti, rabiti je najbolje izraz „tvarina“, kajti „Substanz“ pomenja „stvar oziroma nje tvarino“ (res) v nasprotju s pravico užitka na njej (jus in re).

G. Cigale rabi za „Verlassenschaft“ „ostalina“, za „Erblasser“ pa „zapustnik“; jaz bi zaradi doslednosti tudi za „Verlassenschaft“ rabil „zapuščina“, ker je izraz vdomačen in tudi dober.

Enako vdomačen in dober je tudi izraz „pogoj“ za „Bedingung“; jaz bi ga pustil mesto „uвет“.

Izraz „zastarelost“ za „Verjährung“ se ne more sprejeti iz razlogov, katere je navedlo Pravnikovo uredništvo.

Ne trdim, da je to, kar navajam jaz, proti zaslužnemu gospodu Cigale-tu, gotovo boljše in pravilnejše, o tem gre razsojati drugim, mnenja pa sem, da je tako pravilnejše.

Ponavljam pa še enkrat, da tega silno važnega dela ni izročiti v ene roke, temveč da je za to treba skupnega posvetovanja in presojevanja.

Dr. K.

Pravosodje.

Cistercijanski redovni duhovniki nimajo pravice oporočati (§ 573 o. d. z.).

V rednej ustmenej pravdi, naperjenej ustanoviščem Heiligenkreuz-Neukloster proti Ani H., Maši S., Ernestini V. in Sofiji M., zaradi priznanja neveljavnosti oporoke patra Dominika B., je c. k. za mesto delegovano okrajno sodišče v Trstu s sodbo od 14. maja 1887. leta št. 11.339. tako-le razsodilo

- a.) „dne 3. avgusta 1884. leta na Dunaji v Heiligenkreuzhofu umrli pater Dominik B., kapitularni ustanovišča Heiligenkreuz-Neukloster in c. kr. kustos muzeja v Miramarji, ni bil, kakor ud cistercijanskega ustanovišča, upravičen oporočati;“
- b.) „ob to ima se smatrati nepravokrepnej notarska poslednja njegova volja ddo. Trst 1. aprila 1879. pod A. in toženke dolžne so to priznati. To iz sledečih

razlogov:

Pater Dominik B., kapitularni cistercijanskega ustanovišča Heiligenkreuz-Neukloster in c. kr. kustos muzeja v Miramarji, umrši dne 3. avgusta 1884. leta na Dunaji v tožnika hiši (Heiligenkreuzhof), razpoložil je o imenji, njim pridobljenem, z oporoko storjeno v Trstu dne 1. aprila 1879. pod A na korist denašnjih toženk in tožnik trdi, da oporočitelj, kakor člen cistercijanskega ustanovišča, ni bil upravičen razpolagati o imenji, njim pridobljenem, zahteva, da se ima že vspomenota oporočka proglasiti ničevej in brez pravne veljave ter da imajo toženke to pripoznati.

Reševanja prepirnega tega vprašanja treba je iskati v ustanovljenji § 573. o. d. z., po katerem redovne osebe praviloma nimajo pravice oporočati. Od tega pravila je sicer več izjemek in sicer:

- a.) „ako je dosegel red posebno privoljenje, da smejo njegovi udje oporočati;“
- b.) „ako je redovna osoba vsled sekularizacije zadobila odvezo obljud;“
- c.) „ako je redovna osoba razpuščenjem svojega reda, ustanovišča ali samostana iz redovnega svojega stanu izstopila in konečno;“
- d.) „ako je redovna osoba stopila v takošno službo, da se po po-

litičnih naredbah ne prišteva več redu, ustanovišču, ali samostanu ter da sme polno lastništvo pridobivati.

Kakor ste obedve stranki v tem enih misli, v navzočem sporu ne prihajajo pod *a*, *b* in *c* navedeni slučaji nikakor ne v poštev, in treba je tedaj pretresovati samo vprašanje, da li pater Dominik B., kateri je glasom tako zvanega gruntovnega ekstrakta (izvlečenja) pod. št. 2. tekom mnogo let opravljal v istem gruntovnem ekstraktu navedene civilne in vojniške službe, ki je pozneje šel v službo Njegovega Veličanstva cesarja Maksimiliana I. na Mehikansko in ki je po razrušenji mehikanskega cesarstva vrnovši se v Avstrijo tukaj služil kakor c. kr. muzeja kustos v Miramarji, — vsled vseh teh posvetnih službovanj in nameščenj ima še smatrati se udom tožnikovega ustanovišča.

V smislu §. 26. oddel. 14. dela I. službenega pravilnika za c. kr. vojništvo od 1860. leta, po katerem je deloma promenjen dvorni dekret od 1. aprila 1818., stoji vojniški kaplan glede premakljive svoje imovine vsakakor pod vojniškim sodstvom in sme, ako bi tudi bil redovni duhovnik, o svojem, v tako imenovanem peculio quasi castrense sestojecem imetku, svobodno razpolagati in o njem tudi oporočati.

Glede na to pa, da je pater Dominik B. glasom že napominanega gruntovnega ekstrakta vsled reskripta vojnega ministerstva od 27. februvarija 1865. št. 487. že 28. februvarija 1865. leta po izstopu iz c. kr. vojniške službe bil izbrisan iz vrste vojniških duhovnikov in da se po tem takem v navzočem slučaju že navedeno ustanovljenje § 26. vojniškega službovnika, ker ni namreč pater Dominik B. bival ne za časa napravljenja oporoke pod A, ne ob smrti svojej v vojniškej zvezi, nikakor ne upotrebiti ne da ;

glede na to, da je patru Dominiku B. glasom istega, toženkami pod št. 4. privitega spričevala, njegov načelnik, prečastni gosp. opat ustanovišča Neuklosterskega dovolil, da sme stopiti kakor kustos prirodznanskega kabineta v službo Njegovega Veličanstva, mehikanskega cesarja Maksimiliana I., kar ne bi gotovo potrebno bilo, ako ne bi on takrat bil ud tožnikovega ustanovišča ;

glede na to, da je pater Dominik B. glasom svojoj rokoj pisanega in njim kakor duhovnika cistercijanskega ustanovišča podpisanega izrečenja pod. št. 5. poslužil se 1879. leta, kakor kapitular, svoje pravice davši svoje privoljenje k zjedinjenju ustanovišča Neuklosterskega z ustanoviščem Heiligenkreuz ;

glede na to, da pater Dominik B. dobivši pri krstu ime Adolf ni nikdar odložil samostanskega svojega imena, da je preživel celo poslednje življenja svojega dni v gori omenjenem tožnikovem poslopji ter da je glasom smrtovnice pod D bil tudi pokopan na Heiligenkreuškem kladbišči, — mora se na podstavi vseh teh, druga na drugo tesno skladajočih se okolnosti izvajati zaključek, da je ostal pater Dominik B., če prav in saeculo degens, do smrti svoje ud tožnikovega ustanovišča in po tem takem kakor monachus civiliter mortuus.

Kakor tak pa ni on smel po § 573 o. d. z. in po določbah kanoničnega prava, ž njim v soglasji stoječih: „Religiosi in saeculo degentes ob votum paupertatis, quò manent obstricti, dominii incapacitatem retinent, necque testari, ideoque nec haereditatem capere, necque testari de suis rebus, necque beneficium proprio nomine possidere, sed illud tantummodo nomine sedis apost. administrare possunt, congruam sustentacionis ex eo non proprietatis, sed administrationis tantum titulo percipientes“ (Deer. s. C. C. 21. sept. 1624.) nikakor ne oporočati in ker je vendarle oporočal o imenju, njim pridobljenem, mora se držati za pravilo, da je frustra et nulliter de iis in testamento oporočal.

Po vsem tem in vzevši v ozir, da je oporočevanja zmožnost na sekularnej prebendi stanovito v službi stoječih redovnih duhovnikov po dvorn. dekr. od 2. aprila 1802. pol. zak. zb. zv. 17. št. 70. bila odpravljena;

glede na to, da pater Dominik B., kakor že navedeno, ni bil ne ob času, ko je testiral, ne ob času smrti svoje vojniški duhovnik;

glede na to, da ni pater Dominik B. nikdar opravljal ne škofovske, ne druge više cerkvene dolžnosti (službe), k čemur ni treba nikakeršne sekularizacije, — mora se patru Dominiku B. odrekati oporočevanja zmožnost.

Nadsodišče tržaško spremenilo je s sodbo 20. avgusta 1887. leta št. 2610. sodbo prvega sodnika ter odbilo tožnikovo zahtevo iz teh le

razlogov:

Da redovne osebe praviloma oporočati ne smejo, določeno je v § 573. o. d. z.; ob enem ustanovljena je pa od tega pravila izjema, da je redovnim osobam, če imajo takošno službo, da se po političnih naredbah ne prištevajo več svojemu redu, ustanovišču, ali samostanu,

ampak smeje polno lastništvo pridobivati, pripuščeno, o njem razpolagati v poslednji svojej volji.

S to zakonito odredbo bila so z nova potrjena ne samo ustanovljena dvorn. dekr. od 1. oktobra 1784. št. 346. in od 22. decembra 1788. leta št. 939., po katerih so smeli redovniki obstoječih samostanov, ako so služili kakor župniki ali lokalni kaplani, svobodno razpolagati o imenji pridobljenem v takih svojih službovanjih, ampak podeljena je bila oporočevanja zmožnost tudi onim redovnikom, ki so nahalaji se v drugih nameščenjih in sploh v takih razmerah, da niso več prištevali se udom svojega reda in ki so svojim delovanjem pridobili si kako imenje, ne da bi dobivali bili od samostana svojega kakih dohodkov.

Za take slučaje treba je iskati političnih naredeb ravno v službo-dajnih dekretih in v zakonitih ustanovljenjih urejajočih pravne razmere in obvezanosti v službi stoječega redovnika nasproti državi, po katerih se on, oddaljivši se od vkupnega samostanskega življenja, namesti na svoječasnó službeno svoje mesto, kder posveti vse svojo delovanje novemu svojemu poklicu, od katerega dobiva tudi potrebna sredstva za svoje vzdrževanje.

Pogledom na neizpodbijane priloge odgovora pod 2., 3., 4., 5., 6., 7. in 8. mora se imeti izvestnim, da je pater Dominik B., kapitular cistercijanskega ustanovišča Heiligenkreuz-Neukloster dozvoljenjem svojega opata 1850. leta bil imenovan profesorjem na c. kr. velikem gimnaziji v Dunajskem Novem Mestu, vsled razpisa vojniškega višjega poveljstva z dne 19. julija 1854. št. 5300 in 5532/IV. pa na c. kr. kadetskem zavodu v Krakovem; — da je premeščen bil v enakem svojstvu vsled razpisa armadnega višjega poveljstva od 17. septembra 1857. št. 3805/IV. dne 1. oktobra 1857. leta na c. kr. kadetski zavod v Strass, — da mu je bilo poverjeno dne 1. septembra 1858. leta vsled reskripta armadnega višjega poveljstva od 14. avgusta 1858 št. 3058/IV. dušebrižništvo v istem zavodu, da je stopil dne 1. novembra 1858. vsled armadnega višjega poveljstva od 14. oktobra 1858. št. 4500/22 v drugi, vsled reskripta istega poveljstva od 23. februarja 1859. št. 486/17 pa v prvi plače razred, da je dne 1. novembra 1858. leta in 1. marcija 1859. leta povišan bil v višji čin, da je bil premeščen vsled razpisa že omenjenega poveljstva od 1. novembra 1864. št. 49 na ces. kr. vojniško akademijo v dunajsko Novo-Mesto, ter da je vsled reskripta c. kr. vojnega ministerstva od

27. februvarija 1865. št. 487. na svojo prošnjo odpuščen od daljnega službovanja in izločen iz statuta vojniških duhovnikov, bil vsprejet v cesarsko mehikansko službo, da je sklenil z vlado Njegovega Veličanstva, cesarja Mehikanskega dne 15. januarija 1865. leta mezno pogodbo, krepstoj katere je on izročivši istej vladi bogato svojo botanično in entomologičnega zbirko vdinjal se pri njej kakor kustos botaničnega in entomologičnega oddelka ces. mehikanskega muzeja, da je bil imenovan naredboj mehikanskega cesarja od 25. januarija 1867. leta voditeljem prirodoznanskega muzeja v Miramarji in v Lakromi, naredboj e. kr. avst. najvišjega dvornega urada od 31. decembra 1867. št. 6663 pa kustosom muzeja v e. kr. gradu Miramar, v katerem svojstvu je tudi dokončal svoje zemeljske dni na Dunaji dne 3. avgusta 1884. leta.

Če prav je pater Dominik B. dne 5. januarija 1838. leta pred opatom tožnikovega ustanovišča slovesno obljubil, da hoče živeti do smrti svoje v pokornosti po navodih sv. Benedikta, če prav je on pisanjem svojim od 25. novembra 1879. leta dovolil, da se ustanovišče Heiligenkreuz zjedini z ustanoviščem Neukloster, odnosite se obe te dve njegovi izjavi samo k duhovniškemu njegovemu življenju in k ekonomičnemu zjedinjenju obeh ravno vspomenotih ustanovišč, one nimate nikakeršnega vpliva ne na posvetna njegova nameščenja, ne na razmere nasproti ustanovišču, nastavše vsled teh službovanj.

Pater Dominik B. odmikal se je od 1850., ali vsaj od 1854. leta, torej tekom polnih štirideset let samostanskemu svojemu domovju, kajti kratko njegovo bivanje v ustanovišča suhotah ne dade se nikakor ne smatrati ustopljenjem ali novim zjedinjenjem s samostanskimi njegovimi brati. Ves ta čas ni vžival on od tožnikovega ustanovišča nobenega dohodka; on ni bil tedaj vsled že navedenih posvetnih službovanj, katera so podajale mu potrebne pripomočke ne samo k izvensamostanskemu življenju, temuč tudi k štedenju in pribavljenju botaničnih in entomologičnih zbirk, o katerih je kakor popoln lastnik razpolagal, v nikakoršnej zvezi več s samostanom in ni smel se več istemu prištevati.

Tožnik ni trdil, da je pater Dominik B. pridobil si imenje svoje upravljanjem Wurflach-ske župe in priznava celò, da je on pridobil si vse imenje, o katerem je razpoložil v smislu oporoke od 1. aprila 1879. pod A, svojim delovanjem v raznih nameščenjih izven samostana. Otec Dominik B. bil je tedaj, ker se ga po vseh teh uvaževanjih ne

more prištevati več redovnikom, upravičen razpolagati o svojem imenji, in ob to bilo je tudi dosledno, proglasiti pravnokrepostnim uprašavni njegov testament.

Ces. kr. najviše sodišče preinačilo je pa s sodbo od 25. januarja 1888. št. 12903 sodbo nadsodišča tržaškega in dalo iz nova v pravno krepost sodbo prvega sodnika iz teh - le

r a z l o g o v :

Pravoveljavnost oporoke odločuje v smislu § 575. o. d. z. čas, v katerem je bila narejena in v sledstvu tega ima se preiskovati, da li je dne 3. avgusta 1884. leta umrli pater Dominik B., kapitular cistercijanskega ustanovišča Heiligenkreuz - Neukloster, dne 1. aprila 1879. leta, katerega je napravil pismeno svojo oporoko pod A, zmožen bil oporočati.

O. d. z. § 573. ustanovljuje pravilo, da redovne osebe ne smejo oporočati, opredeljuje pa ob enem četvero izjem. Ker priznavate obedve stranki, da cistercijanski red, kateremu je prišteval se pater Dominik B. do smrti svoje, ni dosegel zvlastnega privoljenja, da smejo njegovi udje oporočati; — ker ni pater Dominik B. zadobil odveze obljub in ker cistercijanski red ni razpuščen, se je v navzočem slučaju baviti samo z vprašanjem, da li ima nastopiti glede njegove osebe četrti izjemni slučaj, rekše, da li je nahajal se pater Dominik B. za časa napravljenja poslednje svoje volje v takem nameščenji, po katerem ne bi ga bilo več vsled političnih odredob prištevati k udom njegovega ustanovišča ter da je smel pridobivati polno last.

Toženke navajajo, da je po avstrijskem pravu eventualna oporočevanja zmožnost redovnih osob samo posledica njih razpolaganja pravice, da tedaj redovna osoba, ako je bila zmožna razpolagati svojim imenjem, ima smatrati se tudi sposobnej oporočati in da stvara zaradi tega prav za prav jedino razpolaganja zmožnost prepirno vprašanje. Ker je torej pater Dominik B. že od 1850. leta živel extra claustrum svojega ustanovišča v raznih službah, ker je plače dobival, ker je za svoje življenja potrebe skrbel, ker si je dragoceno botanično in entomologično zbirko pribavil in le-to s pogodbo št. 5. ad II. cesarskeje mehikanskeje vladi izročil, ne more in ne sme se mu oporekati oporočevanja zmožnost.

Na kolikor dostaje se venderle zmožnosti razpolaganja, treba je razlikovati, da li razpolaga se inter vivos ali mortis causa, kajti,

med tem, ko nima občni državljanski zakonik nobene odločbe, po kateri bi bile redovne osebe nezmožne pravnokreпно razpolagati o imenji svojem inter vivos, opredeljuje § 573. o. d. z. izrečno, da redovne osebe praviloma oporočati ne smejo. Iz tega sledi pa, da se pater Dominik B., če prav je razpolagal o imenji, njim pridobljenem, inter vivos, ne sme smatrati upravičenim, razpolagati o istem imenji tudi s poslednjo voljo in toženke, opirajoče se glede oporočevanja zmožnosti patra Dominika B. na četrti izjemni slučaj § 573. o. d. z., imajo dokazati ga, rekše potrditi imajo, da se je nahajal pater Dominik B. za časa napravljanja pismene svoje oporoke pod A ad I. v takem nameščenji, krepstjoi katerega se po političnih naredbah ni več prišteval členom svojega ustanovišča.

Toženke mene sicer, da se ima pod političnimi naredbami v smislu § 573. o. d. z. razumevati upotrebljevanja, razpolaganja, naimenovanja in poklicovanja države pravica nasproti njenim državljanom neizključivši od teh niti redovnih osob; — en sam pogled pa na ona občnega državljskega zakonika ustanovljenja, v katerih se zakonodavec sklicuje na politične naredbe zadostuje k prepričanju, da pod takimi naredbami imajo razumevati se jedino pravna, svoječasno uporabna pravila zakonodajne ali eksekutivne oblasti. Kakor taka, na § 573. o. d. z. odnoseča se naredba bila bi na priklad odločba, da redovne osebe, vzvišivše se do škofovske časti, smejo oporočati; istotako odločba dvorn. dekr. od 2. aprila 1802. pol. zak. zb. zv. 17. str. 70 izšedšega vsled kabinetnega razpisa od 25. marcija 1802. leta s katerim je bila priznana pravica dedovati in bivati podedovanim vsem onim redovnim osobam, ki so se nahajale v oni dobi na sekularnih prebendah, ali ki so službovali na istih, kakor kooperatorji ne pridržavši si pravice vrnoti se treh v mesecih v svoje ustanovišče, ali v svoj samostan in koncem koncev tudi odločba § 26. vojniškega službovnika od 1860. leta, po katerem smejo vojniški kaplani, če prav bi redovniki bili, o svojem, v tako zvanem peculio quasi castrense sestojčem imenji svobodno gospodariti in o njem tudi s poslednjo voljo razpolagati.

Kakor taka politična naredba ne morejo se pa nikakor ne smatrati imenovanja dekreti in sicer že za to ne, ker z dekretom vrše se vsačiharna nameščenja in ker se zahtevajo v smislu § 573. o. d. z. poleg nameščenja redovne osebe tudi take politične naredbe, po katerih se taka osoba ne prišteva več soudom svojega reda, ustanovišča ali samostana.

Ker ni nikakeršne take politične naredbe, po kateri se ne bi imel pater Dominik B., kakor kustos c. kr. muzeja v Miramarji, več prištevati sočlenom svojega ustanovišča, se ne da glede njegove osebe upotrebiti četrti izjemni slučaj § 573. o. d. z. in to tem manje, ker se morajo izjeme strogo tolmačiti.

Po vsem tem je prvi sodnik prav razsodil, da pater Dominik B. kakor ud cistercijanskega ustanovišča ni imel pravice oporočati in da je notarska njegova oporoka od 1. aprila 1879. št. 7762. brez vsake pravne kreposti in ob to bilo je tudi treba, uslišati tožnika revizijsko pritožbo, preinačiti sodbo c. kr. nadsodišča tržaškega in dati iz nova v moč prvega sodnika sodbo.

B. T.

Drobne vesti.

(Osobne vesti). Imenovan je dež. sodišča svetnik dr. Josip Galle državnim pravnikom v Ljubljani.

Celjska notarska komora izvolila si je predsednikom notarja v Celji Lovro Baš-a.

Umrli je dne 22. aprila sodni pristav Edvard Benedikt v Celji.

(Primeri odlokov, vpisov in potrdil o vpisih v zemlje-knjižnih rečeh). Na Dunaji. Iz c. kr. drž. tiskarnice, 1888, vel. 8°, 32 str. Pod tem naslovom izšel je v državnej tiskarnici prevod znane uradne izdaje „Beispiele von Bescheiden, Eintragungen und Bestätigungen von Eintragungen in Grundbuchsangelegenheiten“. Opozarjamo svoje čitatelje na to knjižico ter si pridržujemo obširnej razgovor o njej do prihodnje številke. Le toliko bodi že danes povedano, da imamo mnogo in tehtnih pomislekov proti obliki, posebno pa proti jeziku prevoda, ki preveč novotari ter nam za obilo že vdomačenih starih terminov podaja nove, o katerih ne moremo trditi, da bi bili boljši, ki pa bodo marsikoga zelo motili.

(Tržaški odvetniki in hrvatski jezik). — Pod tem naslovom piše „Naša Sloga“ o zadevi, katero smo omenili v št. 2. tega letnika, tako-le:

„Pod ovim naslovom javili smo u broju 3. tekuće godine, kako su se bili silno uzvrpoljili njekoji tršćanski odvjetnici radi hrvatske branitbe, što ju je držao odvjetnik g. dr. Dukić kod tršćanskoga c. kr. zemaljskoga suda. U glavnoj skupštini tršćanske odvjetničke komore prihvaćen bi zaključak, koji je sadržavao indirektni ukor odvjetniku g. dru. Dukiću. Osim toga se zaključilo, da se stvar prijavi c. kr. ministarstvu pravosudja.

Premda nije taj zaključak bio prijavljen dru. Dukiću, to se je on ipak proti istomu pritužio direktno kod c. kr. ministra pravosudja dru. Pražaku. Razložio je ministru, kako se je on strogo držao zakonskih propisah kod svojega postupka, pak je tražio, da ministar uništi onaj zaključak odvjetničke komore, koja je tim prekoračila svoj djelokrug. Ovih dana primio je g. Dukić preko c. kr. pazinskoga suda rješitbu na njegovu pritužbu,

gdje mu se javlja, da je visoko c. kr. ministarstvo pravosudja glede njegove pritužbe shodno odredilo.

S drugimi riečmi, c. kr. ministarstvo pravosudja izjavilo je odvetničkoj komori u Trstu, da je spomenutim zaključkom prekoračila svoj djelokrug, t. j. bavila se pitanjem, koje na nju nespada. Tim je ministarstvo pravosudja dalo najsjajnjiju zadovoljštinu odvetniku g. dru. Dukiću.“

(Ilustracija zvršilne novele.) Koncem preteklega leta, ko se je bližala zima, premagalo je nekega kmeta kaznjivo poželenje po lepi sosedovi kravi. Ni dolgo premišljeval, drugo jutro bil je sosedov hlev prazen, lepa, dimasta krava, edina, katero je sosed imel, je zginila in — kot se je pozneje zvedlo — tatovski sosed jo je prodal v bližnjem mestu na sejmju za precejšnjo svoto lepih srebernjakov.

Hipoma dosegla je tata osoda v osobi orožnika; obsodili so ga ter mu v kazenski pravdi tudi naložili, plačati okradenemu sosedu 70 gld. odškodnine. Poškodovani ni dvomil, da mora doseči odškodnino, prosi za rubežen ter je sam prisoten ko dojde sodni sluga. Pelje ga v hlev zvršencev ter mu pokaže lepo kravo, katero si je kupil tat pred kratkem — nemara za kupnino, katero je dobil za ukradeno kravo — zvršitelj toraj ne dvomi, da bode dosegel odškodnino za vso svojo škodo, toda — „ne“ mu pravi sodni sluga, te krave mu ne smem zarubiti, ker je edina krava zvršenceva (§ 2. št. 3. zakona z dne 10. junija 1887., št. 74. d. z.). Zvršitelju se to čudno zdi, mar ni zvršenec tudi njemu edino kravo ukradel ter si za kupnino omislil drugo? Gre toraj k odvetniku v mesto ter prosi za svet, pa ne najde pomoči, obžalovaje pravi odvetnik: zvršilna novela! Tako se je zgodilo na Moravskem meseca februarja tega leta. (*Jur. Blätter.*)

(Zagovornik pred porotniki) omenjal je, ko je govoril o krivdi obtoženčevi, tudi kazen, katero določuje zakon za slučaj, da porotniki obtoženca krivim spoznajo. Prvosednik je temu branil in sodišče je — ker je zagovornik zahteval sklep sodišča — pritrnilo prvosedniku, češ, porotniki sodijo le o djanskih rečeh ne glede na kazen, katera zadene obtoženca, ako ga krivim spoznajo; če zagovornik ta argument uporablja, bi to porotnike motilo. Vsled pritožbe zagovornikove je nemško državno sodišče razsodilo, da se je s tem vkratila pravica zagovora. Kazenskopravdni red prepušča sicer porotnikom le sodbo o krivdi, nikjer pa ni določeno, kako naj si porotniki zadobe svoje prepričanje o krivdi ali nekrivdi obtoženčevi. Porotniki presojujejo popolnoma svobodno vsa dokazila in ni propisov, na kaj se morajo pri tem ozirati, kaj morajo puščati v nemar. Edino omejitev zadržuje prisega, katero so storili, da bodo odgovarjali po svoji vesti na stavljena jim prašanja. Praviloma ozir na velikost kazni scer ne bode vplival na razsojo o krivdi ali nekrivdi, iz tega pa ne sledi, da ozir na kazen sploh ne bi mogel imeti nikakoršnega vpliva za pridobljenje prepričanja o krivdi ali nekrivdi obtoženčevi. Če se toraj porotnikom primerno zdi priseženi dolžnosti svoji, ozirati se pri posvetovanji tudi na mogočo kazen, se stem ne pregrešijo proti izrečnemu propisu zakona.

